

Kosztolányi Dezső lemondott a Pen Club elnökségéről

„A válság mélyebben lekvő okaiba még mindig nem sikerült behatolnom” – mondja

(Saját tudósítónktól.) Kosztolányi Dezső ma lemondott a Magyar Pen Club elnökségéről. A következő nyilatkozat közlését kéri:

— Ma levelet intéztem Radó Antal barátomhoz, a Magyar Pen Club ügyvezető alelnökéhez s közöltem vele, hogy elnöki tisztségemről lemondok. Abba a tollkarcba, mely már hetek óta folyik a sajtóban, cikkek és nyilatkozatok alakjában, eddig nem szóltam bele. Mint egy irodalmi egyesület elnöke tapintatlannak vélttem volna, ha a nyilvánosság előtt bárkivel is vitatkozom. Most szükségesnek látom, hogy egyben-másban tájékoztassam a közvéleményt.

— Annakidején bizonyos szabódás után fogadtam el a Magyar Pen Club elnökségét. Távol állok a közélettől. Író vagyok, fegyverem a toll. Más hatalomra sohasse törekedtem. A megbízatást pusztán az idej, Budapesten tartandó nemzetközi nagygyűlésre való tekintettel vállaltam. Azt reméltem, hogy külföldön némi érdeklődést és rokonszenvet kelthetek irodaimunk iránt.

— Tavaly ősszel Londonban meglátogattam Rothermere lordot s ő önként ezer font sterlinget ajánlott föl nekem, hogy ezzel két esztendőn át jeles írónk jeles munkáit jutalmazzuk. Hazajövet a díjat az igazgatóság rendelkezésére bocsátottam. Ez engem kért meg, hogy jelöljem ki a jutalmazandókat. Én irodalmi lelkiismeretemre hallgatva Krudy Gyulát és Móricz Zsigmondot ajánlottam. Úgy éreztem, hogy ők a legérdemesebbek erre, mert művészetükben gyökeresen magyarok és gyökeresen európaiak s az, amit alkottak, szinte jelképesen tárja föl lelki életünket. Az igazgatóság, melynek soraiban ott volt többek közt tisztelt alelnökünk, Voinovich Géza is, előterjesztésemet egyhangúlag tudomásul vette. Miután a döntést maga Rothermere lord is jóváhagyta, a díjat a kinttetteknek a titkárság átadta.

— A mi Pen Clubunk, mely eddigelé csak szellemi összekötőszerve volt irodalmunknak a világ irodalmával, ezen a ponton érintkezett először közéletünkkel s ezen a ponton tört ki a válság, melynek során több tagunk kivált az igazgatóságból, részint egyéb irányú elfoglaltságukra hivatkozva, részint arra, hogy nem értenek egyet az igazgatóság határozatával. Herczeg Ferenc, akinek kilépését valamennyien őszintén fájlaltuk, hírlapi nyilatkozatot tett közzé. Kijelentette, hogy »teljesen tisztában van Krudy és Móricz irodalmi jelentőségével«. Kijelentette azt is, hogy »nincs olyan szükséglet szenvedő magyar tehetség, legyen bár meggyőződésére nézve keresztény-konzervatív, vagy akár szocialista is, akitől sajnálni tudnám a díjat« s ennek én különösen örültem, mert magam se tudnám tömörebben jellemezni azt a pártatlanságot, mely a vezetése alatt állott Magyar Pen Clubot irányította. Mindössze azt vetette a döntés ellen, hogy a díjat »tudomása szerint nyomorenyhítésre szánták«. Ez a föltevés tévedésen alapul. Én, aki a díjat hazahoztam, nyomban londoni látogatásom után megírtam, hogy ez nem alamizsna és nem könyöradomány, hanem az alkotó tehetségnek, a költői gazdagságnak járó koszorú s ezt hangsúlyoztam az idej közgyűlésen tartott elnöki beszédemben is, melyet több újság szó szerint közölt. A Pen Club nem is vállalkozott volna olyan szerepre, melyet egy írói segélyegyesület bizonyára több avatottsággal és gyakorlottsággal tölt be.

— Ezt a félreértést később igyekeztem eloszlatni, el is oszlattam, de ezzel korántsem oldódott meg a válság, melynek mélyebben fészkelő okaiba még mindig nem sikerült behatolnom. Nyilvánvaló, hogy itt nem a »jobboldali« és »baloldali« írók küzdelméről van szó, hiszen mi csak írókat ismerünk, nem is a »fiatalok« és »öregek« harcáról, hiszen a nyertesek mindkette túljár az ötvenen s az egyik deres, a másik már galambbász. Én készörömezt vállaltam volna a munkát és a vele járó harcot, bármennyire is el vagyok foglalva, ha azzal az országgal érdekelhetek. Kiderült azonban, hogy ilyen széthúzó Pen Clubot lehetetlen belevinni az európai hangversenybe. Minthogy pedig a válság újabbán komolyan fenyegette a budapesti nemzetközi nagygyűlés ügyét, melyet most mindennél fontosabbnak tartok amint hogy egy irodalmi egyesület élén csak irodalmi meggyőződéseim lehetnek és ezekből sem most, sem máskor egy fikarcnyit sem engedhetek, elhatároztam elnöki tisztségemről való lemondásomat, hogy nálam hivatottabb egyéniség simítsa el az előttem ismeretlen, még mindig rejtélyes ellentéteket s hozza egységes táborba irodalmunkat.